

Sygn. akt III AUa 1890/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak (spr.) SSA Daria Stanek
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 r. w Gdańsku

sprawy A. M.

z udziałem zainteresowanego S. spółka akcyjna z siedzibą w W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w W.

o wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 września 2015 r., sygn. akt V U 954/14

I. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie;

II. zasądza od wnioskodawczynie A. M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w W. kwotę 4.200,00 (cztery tysiące dwieście 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

SSA Daria Stanek SSA Lucyna Ramlo SSA Grażyna Czyżak

Sygn. akt III AUa 1890/15

UZASADNIENIE

A. M. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z dnia 26 sierpnia 2014 r., nr (...) obniżającej od dnia 02 grudnia 2013 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w S. S.A. z kwoty 12.000 zł do kwoty przeciętnego wynagrodzenia w III kwartale 2013 r., tj. do kwoty 3.651,72 zł brutto.

A. M. zaskarżyła decyzję organu rentowego w całości domagając się jej zmiany poprzez ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 12.000 zł brutto.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Zainteresowany pracodawca S. S.A. w pełni potwierdził i zgodził się ze stanowiskiem prezentowanym przez A. M. w treści jej odwołania.

Wyrokiem z dnia 10 września 2015 r. w sprawie V U 954/14 Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

I. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 26 sierpnia 2014 r. znak: dec(...) w ten sposób, że stwierdził, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne A. M. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek S. spółki akcyjnej z siedzibą w W. stanowi od dnia 02 grudnia 2013 r. kwota brutto 12.000 zł,

II. zasądził od organu rentowego na rzecz A. M. kwotę 3.600 zł tytułem kosztów procesu - zastępstwa prawnego.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

Spółka S. S.A. z siedzibą w W. działa w branży przemysłowej sektorze elektrycznym. Zatrudnia około 160 osób. Spółka wykazuje roczne obroty około 15 mln zł. Wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na szczeblu kierowniczym m.in. A. N. (kierownika ds. montażu) wynosi 9.952,00 zł, Ł. U. (kierownika budowy) 7.019,10 zł, M. R. (kierownika projektu/kierownik budowy) 6.372,58 zł, H. N. (dyrektora handlowego - pensja zasadnicza w wysokości 4.000 zł, dodatki do pensji, samochód służbowy, komputer służbowy, telefon bez limitu, opłacone noclegi w przypadku delegacji).

Ze względu na specyfikę branży Spółka współpracuje ze specjalistami na podstawie kontraktu menedżerskiego. Średnie wynagrodzenie w spółce wynosi 7.000 zł netto.

Siedziba firmy mieści się w W., w P. jest oddział spółki.

A. M. ukończyła Wyższą Szkołę (...) w S. na (...) z wyróżnieniem. Odebrała studia licencjackie w zakresie public relations. Ukończyła również szereg szkoleń i kursów. Posiada doświadczenie zawodowe - w okresie od dnia 01 stycznia 2001 r. do dnia 28 maja 2004 r. zatrudniona była w (...) spółce z o. o. jako przedstawiciel medyczny, a następnie w okresie od dnia 01 sierpnia 2005 r. do dnia 16 kwietnia 2013 r. w (...) spółce z o. o. jako konsultant medyczny.

W dniu 02 grudnia 2013 r. A. M. zawarła z zainteresowanym pracodawcą S. S.A. umowę o pracę na czas określony do dnia 31 grudnia 2016 roku na stanowisko dyrektora ds. marketingu z wynagrodzeniem za pracę 12.000 zł brutto.

Samochód służbowy, noclegi z tytułu odbywanych podróży służbowych, rozmowy telefoniczne ubezpieczona rozliczała we własnym zakresie. A. M. od pracodawcy otrzymała samochód służbowy do użytku, w którym był zamontowany GPS.

W dniu 02 grudnia 2013 r. ubezpieczona zawarła z pracodawcą porozumienie dotyczące zastosowania zadaniowego czasu pracy.

Wnioskodawczyni wykonywała swoją pracę w terenie, poza siedzibą spółki.

Do jej zadań należała między innymi analiza rynku, spotkania z kontrahentami, ustalenie strategii sprzedaży na podstawie analizy rynku, prowadzenie negocjacji handlowych, nadzór nad działem ofertowania, dbanie o dobry wizerunek spółki, pozyskiwanie kontraktów i zleceń, nawiązywanie współpracy międzynarodowej i utrzymywanie

relacji z kontrahentami w Polsce oraz za granicą, dokonywanie rozeznania rynku lub uruchamianie odpowiednich procedur przetargowych w przypadku zatrudniania do realizacji projektu osób.

U poprzedniego pracodawcy powódka osiągała dochody na poziomie zbliżonym do tych, jakie proponował zainteresowany.

W dniu 05 grudnia 2013 r. A. M. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zawartej w dniu 02 grudnia 2013 r. umowy o pracę. Posiadała zaświadczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku „dyrektora ds. marketingu”, odbyła szkolenie BHP.

Obecność w pracy nie była potwierdzana na listach obecności.

Wypłata wynagrodzenia odbywała się na rachunek bankowy A. M..

Od dnia 06 lutego 2014 r. do dnia 10 marca 2014 r. płatnik wypłacił A. M. wynagrodzenie z tytułu niezdolności do pracy, a od dnia 11 marca 2014 r. do organu rentowego wpłynął wniosek o wypłatę zasiłku chorobowego.

Na początku stycznia 2014 r. A. M. dowiedziała się, że jest w 3 miesiącu ciąży. Dziecko urodziła pod koniec lipca 2014 r.

Ubezpieczona świadczyła pracę na terenie całej Polski do dnia 05 lutego 2014 r.

W trakcie nieobecności A. M. jej obowiązki przejęli pracownicy działu handlu. Nie zatrudniono pracownika na zastępstwo.

Wnioskodawczyni korzystała z urlopu wypoczynkowego po zakończonym urlopie macierzyńskim.

W dniu 08 września 2015 r. ubezpieczona wróciła do pracy. Telefonicznie ustaliła z Prezesem spółki – S. S. aktualny zakres obowiązków.

Organ rentowy przeprowadził kontrolę podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne A. M., w wyniku której zaskarżoną decyzją orzekł, że podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne A. M. jest kwota przeciętnego wynagrodzenia w III kwartale 2013 r., tj. - 3.651,72 zł brutto. Organ rentowy obniżył podstawę wymiaru składek z 12.000 zł, tj. z wynagrodzenia przewidzianego w umowie o pracę, do kwoty przeciętnego wynagrodzenia w III kwartale 2013 r., o kwotę 8.348,28 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Sąd ten wskazał, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (por. postanowienie S.N. z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie I UK 310/11, publik. LEX nr 1215418).

Zaskarżoną decyzją z dnia 26 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. obniżył A. M. od dnia 02 grudnia 2013 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w S. S.A. do kwoty przeciętnego wynagrodzenia w III kwartale 2013 r., tj. do kwoty 3.651,72 zł brutto.

Tym samym przedmiotem zaskarżonej decyzji nie jest kwestia istnienia stosunku pracy pomiędzy A. M., a S. S.A. w W., lecz wysokość umówionego przez jego strony wynagrodzenia za pracę, które stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

We wskazanym wyżej zakresie zaskarżona decyzja podlega kontroli sądu ubezpieczeń społecznych pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności.

Przepis art. 86 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., nazywanej dalej ustawą systemową) daje organowi rentowemu kompetencje do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i w ramach obowiązującej go procedury zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa (por. wyrok S.N. z dnia 04 sierpnia 2005 r., II UK 16/05, LEX nr 182776).

Realna możliwość takiej kontroli powstaje po przekazaniu przez płatnika składek raportu miesięcznego, przedkładanego zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy systemowej. W raporcie płatnik przedstawia między innymi dane o tytule ubezpieczenia i podstawie wymiaru składek oraz dokonuje zestawienia należnych składek na poszczególne ubezpieczenia. Dane te mogą być zakwestionowane zarówno przez ubezpieczonego, jak i przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować także wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa. Na podstawie art. 41 ust. 13 ustawy systemowej Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest również uprawniony do zamiany przekazanych przez płatnika składek informacji o wysokości wynagrodzenia (por. uchwała S.N. z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05, LEX nr 148238 i wyrok S.N. z dnia 19 maja 2009 r., III UK 7/09, LEX nr 509047).

Przepis art. 78 § 1 k.p. nakazuje ustalenie wynagrodzenia za pracę tak, aby odpowiadało ono, w szczególności, rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

Podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy, natomiast ocena godziwości tego wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. wyrok S.A. w Krakowie z dnia 25 września 2012 r., III AUa 398/12, LEX nr 1223252).

Takie rozumienie godziwości wynagrodzenia odpowiada kryteriom ustalania wysokości wynagrodzenia z art. 78 § 1 k.p. (por. wyrok S.N. z dnia 25 sierpnia 2010 r., II PK 50/10, LEX nr 707421).

Sąd I instancji zważył, że w realiach przedmiotowej sprawy należało wyjaśnić, czy ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej za pracę w kwocie 12.000 zł brutto miesięcznie daje podstawy do uznania, że nie odpowiada kryteriom z art. 78 § 1 k.p., jest rażąco zawyżone i zostało ustalone przez strony stosunku pracy z zamiarem nadużycia prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Odnosząc się w pierwszym rzędzie do rodzaju pracy umówionej przez strony Sąd ten wskazał, że A. M. jest zatrudniona w S. S.A. w W. na stanowisku dyrektora do spraw marketingu. Nie zgodził się z organem rentowym, że praca ubezpieczonej zbliżona była do pracy przedstawiciela handlowego.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że A. M. ukończyła z wyróżnieniem studia wyższe licencjackie w zakresie public relations w Wyższej Szkole (...) w S. na (...). Dodatkowo odbyła szereg szkoleń i kursów. Posiadała również doświadczenie zawodowe bowiem pracowała już w okresie od dnia 01 stycznia 2001 r. do dnia 28 maja 2004 r. w (...) spółce z o. o. jako przedstawiciel medyczny, a następnie w okresie od dnia 01 sierpnia 2005 r. do dnia 16 kwietnia 2013 r. w (...) spółce z o. o. jako (...) otrzymując zbliżone wynagrodzenie za świadczoną pracę.

Tym samym Sąd ten uznał, że ubezpieczona posiada kwalifikacje i doświadczenie zawodowe potrzebne do należytego wykonywania czynności powierzonych jej przez pracodawcę S. S.A. w W..

Do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca z 232 k.p.c., obowiązuje więc zasada kontradyktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę. (por. wyrok S.N. z dnia 07 stycznia 2010 r., II UK 148/09, LEX nr 577847).

Ponieważ A. M. kwestionowała podstawę wymiaru składek ustaloną zaskarżoną decyzją, a zatem spoczywał na niej obowiązek przedstawienia dowodów na poparcie stanowiska, zgodnie z którym ustalenie wynagrodzenia ubezpieczonej za pracę na poziomie 12.000 zł brutto miesięcznie od dnia 02 grudnia 2013 r. odpowiada kryteriom z art. 78 § 1 k.p. i nie zmierza do nadużycia prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W ocenie Sądu I instancji w oparciu o przeprowadzone w sprawie dowody, w tym zeznania Prezesa spółki oraz pracownika-dyrektora handlowego w osobie H. N. i samej ubezpieczonej zdołano wykazać, że posiadane przez nią kwalifikacje formalne i doświadczenie zawodowe, w powiązaniu z powierzonymi jej przez pracodawcę zadaniami, oraz kondycją finansową spółki uzasadniały ustalenie wynagrodzenia za pracę na poziomie 12.000 zł brutto miesięcznie.

Brak jest podstaw do uznania, że ustalenie wynagrodzenia A. M. za pracę we wskazanej wyżej kwocie: nie odpowiada kryteriom z art. 78 § 1 k.p., jest rażąco zawyżone i zostało ustalone przez strony stosunku pracy z zamiarem nadużycia prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Podobne stanowisko wyraził Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 02 grudnia 2014 r. wydanym w sprawie III AUa 511/14.

Zdaniem Sądu Okręgowego porównując zarobki innych pracowników spółki, wynagrodzenie ubezpieczonej nie było wygórowane, biorąc pod uwagę kwalifikacje, zakres czynności oraz zajmowane stanowisko. Wynagrodzenie świadka H. N.-dyrektora handlowego składało się z pensji zasadniczej w kwocie 4.000 zł netto, do tego dochodziło użytkowanie na koszt pracodawcy samochodu służbowego, telefonu komórkowego bez limitu, rozliczanie delegacji.

Natomiast wynagrodzenie ubezpieczonej było ustalone na kwotę brutto 12.000 zł bez żadnych dodatków.

Na marginesie tylko Sąd ten wskazał, że Rocznik Statystyczny Województwa (...) na 2013 r. określa wynagrodzenia w grupie menagerów oferowane na terenie województwa na rynku pracy od 10.000 zł brutto, średnie 15.000 zł brutto, maksymalne 20.000 zł brutto.

Podkreślił, że wynagrodzenie umówione przez strony plasuje się w dolnych granicach, jakie oferuje rynek pracy.

W tych okolicznościach Sąd I instancji uznał, że decyzja organu rentowego określająca wysokość wynagrodzenia A. M. na poziomie przeciętnego wynagrodzenia za III kwartał 2013 r. na tej podstawie, że stanowi średnia statystyczną zarobków Polaków i z tej racji będzie godziwa jest arbitralna i dowolna.

Wobec powyższego, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd ten orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach postępowania - kosztach zastępstwa procesowego - na mocy art. 98 i 108 k.p.c. w związku z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1078 ze zm.), orzekł jak w pkt II sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. zaskarżając ten wyrok w całości oraz zarzucając mu:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, a w konsekwencji wyprowadzenie błędnego wniosku, zgodnie z którym zawarcie kwestionowanej przez Zakład umowy o pracę nie nastąpiło z naruszeniem zasad współzycia społecznego,

2) naruszenie art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ustalenie istnienia tytułu do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi w sytuacji, gdy zawarta umowa o pracę naruszała zasady współżycia społecznego, a więc była nieważna,

3) w zakresie orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego naruszenie § 6 i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy dokonał streszczenia postępowań: administracyjnego i sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie oraz zakwestionował przyjęcie, że wynagrodzenie A. M. za pracę w kwocie 12.000 zł było wynagrodzeniem godziwym i nie zmierzało do nadużycia prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Ponadto apelujący podważył ustalenie kosztów zastępstwa procesowego na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) wskazując, że winno zostać ustalone na podstawie § 11 ust. 2 tego rozporządzenia. Nawet przy przyjęciu, że o wysokości kosztów zastępstwa procesowego miałyby decydować wartości przedmiotu sporu to zastosowanie znajdowałby § 6 pkt 5 w/w rozporządzenia.

W konkluzji apelacji organ ten wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania,
- 2) zasądzenie od odwołującego się na rzecz ZUS/I Oddziału w W. kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem procesowym z dnia 04 listopada 2015 r., w odpowiedzi na apelację organu rentowego, A. M. wniosła o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od tego organu na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Po uzupełnieniu postępowania dowodowego przeprowadzonego w postępowaniu sądowym pierwszo-instancyjnym okazało się, że apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie poprzez zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W apelacji organ ten podniósł zarzut naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów polegającą na przyjęciu w oparciu o przeprowadzone w sprawie dowody, że ustalone w kwestionowanej umowie o pracę z dnia 02 grudnia 2013 r. (akta ZUS) wynagrodzenie A. M. za pracę było wynagrodzeniem godziwym, odpowiadającym rodzajowi, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganym kwalifikacjom.

Skuteczne postawienie zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń ze zgromadzonymi dowodami lub naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, lub nie uwzględnił wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów, jedynie to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok S.N. z dnia 13 października 2004 r., III CK 245/04, LEX nr 174185).

Spór w niniejszej sprawie koncentruje się na kwestii, czy kwota wynagrodzenia A. M. ustalona w umowie o pracę z dnia 02 grudnia 2013 r. na 12.000 zł brutto miesięcznie daje podstawy do uznania, że w okresie od dnia 02 grudnia

2013 r. wynagrodzenie to nie odpowiada kryteriom z art. 78 § 1 k.p., jest rażąco zawyżone i zostało ustalone przez strony stosunku pracy z zamiarem nadużycia prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Z treści list płac przekazanych przez S. S.A. w W. w toku postępowania administracyjnego (akta ZUS) wynika, że w okresie od grudnia 2013 r. do marca 2014 r. w biurze zainteresowanej spółki w P. było zatrudnionych 6-7 osób, z których w przypadku czterech wynagrodzenie miesięczne brutto za pracę wahało się od minimalnego wynagrodzenia za pracę (jak w przypadku świadka H. N.) do 3.531,60 zł brutto, zaś jedynie wynagrodzenie dwóch osiągało 10.000 zł (w tym odwołującej i innej osoby w marcu 2014 r.).

Ponadto z informacji zawartej we wniosku o przeprowadzenie kontroli z dnia 10 kwietnia 2014 r. (akta ZUS) wynika, że analiza konta płatnika wykazała, że wynagrodzenie innych (poza ubezpieczoną) osób zatrudnionych w zainteresowanej spółce oscyluje w granicach 1.800 zł brutto do 4.200 zł brutto, występuje też pojedyncze wynagrodzenie w kwocie około 7.000 zł brutto.

Treść zeznań świadka H. N. wskazuje natomiast (k. 129-130 akt sprawy t. I), że jego wynagrodzenie za pracę w zainteresowanej spółce składało się z pensji zasadniczej w wysokości 4.000 zł netto, dodatku za wyjazdy też w granicach 4.000 zł netto w zależności od miesiąca i prowizji.

Prezes zarządu zainteresowanej S. S. przesłuchiwana w charakterze strony podał zaś (k. 144-144v. akt sprawy t. I 00:02:15), że w spółce średnie wynagrodzenie wynosi 7.000 zł netto. Pracownicy działu obsługi klienta miały wynagrodzenia od 2.500 do 3.500 zł netto plus dodatek premiiowy. Świadek H. N. miał samochód służbowy, dodatek w postaci premii do wynagrodzenia, służbowy komputer, telefon bez limitu i opłacone hotele w przypadku delegacji.

Zdaniem Sądu II instancji z uwagi na rozbieżność zachodzącą pomiędzy treścią dokumentów w postaci: list płac przekazanych przez S. S.A. w W. (akta ZUS) i wniosku o przeprowadzenie kontroli z dnia 10 kwietnia 2014 r. (akta ZUS), a zeznaniami świadka H. N. (k. 129-130 akt sprawy t. I) i przesłuchaniem w charakterze strony: S. S. (k. 144-144v. akt sprawy t. I 00:02:15), dotyczącymi wysokości wynagrodzenia za pracę w zainteresowanej spółce, zachodziła konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego przeprowadzonego w postępowaniu sądowym pierwszo-instancyjnym w tej sprawie celem wyczerpującego wyjaśnienia okoliczności w postaci: wysokości wynagrodzeń oraz zakresu obowiązków osób zatrudnionych w S. S.A. w W. na stanowiskach kierowniczych w dziale marketingu oraz w dziale handlowym tej spółki, czego jednak Sąd Okręgowy nie uczynił.

Tym samym zarzut naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów jest zasadny, ponieważ Sąd ten bez uzupełnienia postępowania dowodowego we wskazywany wyżej sposób uznał, że przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody dają miarodajną podstawę do dokonywania ustaleń faktycznych w tej sprawie.

W związku z powyższym, celem uzupełnienia postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym, na mocy art. 382 k.p.c., Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z akt osobowych H. N. i A. M. nadesłanych przez zainteresowaną spółkę (k. 229 akt sprawy t. II 00:02:58) oraz z zestawienia pracowników zajmujących kierownicze stanowiska w dziale handlowym oraz w dziale marketingu z podaniem stanowisk, wynagrodzenia zasadniczego, dodatków, wykształcenia oraz rodzaju zawartej umowy (k. 250 akt sprawy t. II 00:00:56).

W piśmie procesowym z dnia 04 lutego 2016 r. S. S.A. w W. podała m.in. (k. 236-240 akt sprawy t. II), że w dziale handlowym na stanowiskach kierowniczych były zatrudnione tylko dwie osoby: świadek H. N. i A. M.. Zainteresowana spółka wskazała, że świadek H. N., wykształcenie średnie, był zatrudniony na stanowisku kierownika nadzoru na podstawie umowy na czas nieokreślony w okresie od czerwca 2012 r. do czerwca 2014 r. za wynagrodzeniem brutto w kwocie 5.900 zł, a oprócz tego miał samochód służbowy z nielimitowaną ilością kilometrów z pokryciem kosztów paliwa, telefon, komputer plus premia średnio w miesiącu do 2.000 zł. Ponadto z treści tego pisma wynika, że wynagrodzenie zasadnicze brutto innych pracowników zatrudnionych na kierowniczych stanowiskach

w zainteresowanej spółce wynosiło od 3.690 zł (kierownik operacyjny (BOK)) do 11.000 zł (dyrektor realizacji projektów).

Tymczasem z treści umowy o pracę na czas określony z dnia 30 kwietnia 2013 r. zawartej w przesłanych aktach osobowych świadka H. N. wynika, że został on zatrudniony na czas określony od dnia 01 maja 2013 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. na stanowisku kierownika ds. nadzoru w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem według najniższej krajowej obowiązującego w danym okresie płatne miesięcznie z dołu do 10-ego każdego miesiąca. Brak jest jakichkolwiek informacji o premiach, dodatkach do wynagrodzenia, czy prawie do korzystania ze służbowych: samochodu, komputera, czy telefonu (akta osobowe świadka).

Treść powyższej umowy o pracę koresponduje z treścią dokumentów w postaci: list płac przekazanych przez S. S.A. w W. (akta ZUS) i wniosku o przeprowadzenie kontroli z dnia 10 kwietnia 2014 r. (akta ZUS), podważając jednocześnie wiarygodność: wykazu z S. S.A. w W. z dnia 04 lutego 2016 r. (k. 236-240 akt sprawy t. I), zeznań świadka H. N. (k. 129-130 akt sprawy t. I) oraz przesłuchania w charakterze strony: S. S. (k. 144-144v. akt sprawy t. I 00:02:15) i A. M. (k. 144v. akt sprawy t. I 00:17:17).

Wobec powyższego nie znajduje miarodajnych podstaw dokonane przez Sąd I instancji ustalenie faktyczne, zgodnie z którym wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na szczeblu kierowniczym m.in. A. N. (kierownika ds. montażu) wynosi 9.952,00 zł, Ł. U. (kierownika budowy) 7.019,10 zł, M. R. (kierownika projektu/kierownik budowy) 6.372,58 zł, H. N. (dyrektora handlowego - pensja zasadnicza w wysokości 4.000 zł, dodatki do pensji, samochód służbowy, komputer służbowy, telefon bez limitu, opłacone noclegi w przypadku delegacji), zaś średnie wynagrodzenie w spółce wynosi 7.000 zł netto.

Nie znajduje także żadnego oparcia w aktach osobowych świadka H. N. jego zeznanie w części (k. 129-130 akt sprawy t. I), w której podał, że w okresie niezdolności ubezpieczonej do pracy od marca 2014 r. przejął część jej obowiązków.

Nieprawidłowo zatem Sąd ten ustalił, że w trakcie nieobecności A. M. jej obowiązki przejęli pracownicy działu handlu.

Na marginesie Sąd Apelacyjny zauważa również, że w świetle treści dokumentów w postaci: świadectwa pracy z (...) sp. z o. o. w W. z dnia 28 maja 2013 r. oraz z kwestionariusza osobowego z dnia 02 grudnia 2013 r. (oba dokumenty akta osobowe) wynika, że ubezpieczona nie była dotychczas zatrudniona na stanowiskach kierowniczych, lecz na stanowiskach: przedstawiciela medycznego w (...) sp. z o. o. od dnia 01 stycznia 2001 r. do dnia 28 maja 2004 r. i medical consultant w (...) sp. z o. o. od dnia 01 sierpnia 2005 r. do dnia 28 maja 2004 r.

W okresie zatrudnienia w (...) sp. z o. o. w W. bezpośrednio przed rozwiązaniem umowy o pracę za porozumieniem stron w dniu 16 kwietnia 2013 r. wnioskodawczyni była długotrwale niezdolna do pracy od dnia 22 października 2012 r. do dnia 12 kwietnia 2013 r., tj. łącznie przez 173 dni. Następnie do sierpnia 2013 r. miała status osoby bezrobotnej, zaś bezpośrednio przed zawarciem kwestionowanej umowy o pracę prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą i była z tego tytułu zgłoszona jedynie do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Okoliczność w postaci wymagania wysokich kwalifikacji do zajmowania kierowniczych stanowisk w zainteresowanej spółce także budzi wątpliwości – przykładowo z kwestionariusza osobowego z dnia 22 października 2012 r. i świadectw pracy zawartych w aktach osobowych świadka H. N., zatrudnionego na stanowisku kierownika ds. nadzoru wynika, że ma on wykształcenie średnie i dotychczas był on dotąd zatrudniony na stanowiskach: pomocnika monter, ślusarza, monter i kierownika ds. nadzoru. Odwołująca nie miała zaś doświadczenia zawodowego w pracy na kierowniczych stanowiskach.

Zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jest przyjęcie, że wskazane wyżej okoliczności rodzą wątpliwości co do zatrudnienia A. M. na kierowniczym stanowisku dyrektora ds. marketingu za wynagrodzeniem w kwocie 12.000 zł brutto miesięcznie (najwyższym w zainteresowanej spółce).

Jednocześnie z treści dokumentacji medycznej z S. M. w B. (k. 193-207 akt sprawy) wynika, że w chwili podpisywania umowy o pracę z dnia 02 grudnia 2013 r. ubezpieczona znajdowała się już w 6-7 tygodniu ciąży, która obciążona była nadciśnieniem tętniczym, mięśniakami macicy i dwukrotną ciążą pozamaciczną.

Podkreślenia też wymaga, że z treści świadectwa pracy z S. S.A. w W. z dnia 15 grudnia 2015 r. (akta osobowe) wynika, że po okresie niezdolności do pracy ubezpieczona w dniu 14 grudnia 2015 r., jeszcze przed upływem okresu, na jaki była zawarta kwestionowana umowa o pracę, rozwiązała stosunek pracy za porozumieniem stron.

Do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca z art. 232 k.p.c., obowiązuje więc zasada kontrydiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę (por. wyrok S.N. z dnia 07 stycznia 2010 r., II UK 148/09, LEX nr 577847).

Ponieważ A. M. kwestionuje podstawę wymiaru składek ustaloną zaskarżoną decyzją, a zatem spoczywa na niej obowiązek przedstawienia dowodów na poparcie swojego stanowiska, zgodnie z którym jej wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia na stanowisku dyrektora ds. marketingu w wymiarze pełnego etatu w kwocie 12.000 zł brutto miesięcznie odpowiada kryteriom z art. 78 § 1 k.p. i nie zmierza do nadużycia prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W ocenie Sądu II instancji ubezpieczona w oparciu o przeprowadzone w przedmiotowej sprawie dowody nie zdołała wykazać zasadności swojego stanowiska.

Wskazane wyżej okoliczności, z uwzględnieniem krótkiego okresu wykonywania pracy przed dniem powstania niezdolności do pracy, tj. 06 lutego 2014 r., podważają ustalenie A. M. wynagrodzenia miesięcznego brutto w kwocie 12.000 zł brutto z tytułu jej zatrudnienia od dnia 02 grudnia 2013 r. na stanowisku dyrektora ds. marketingu.

Zasadna jest ocena, że umówione wynagrodzenie ubezpieczonej za pracę w kwocie 12.000 zł brutto miesięcznie nie odpowiada kryteriom wynagrodzenia godziwego i ustalenie jej wynagrodzenia za pracę na takim poziomie zostało dokonane przez strony spornej umowy o pracę z zamiarem nadużycia prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych (por. wyrok S.N. z dnia 04 sierpnia 2005 r., II UK 16/05, LEX nr 182776).

Przeprowadzone w przedmiotowej sprawie dowody przemawiają przeciwko przyjęciu za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odwołującej w spornym okresie umówionego wynagrodzenia za pracę i jednocześnie nie dają podstaw do ustalenia jej wynagrodzenia w tym okresie w innej wysokości, aniżeli kwota obowiązującego w tym okresie przeciętnego wynagrodzenia za pracę.

Wobec ustalenia, że łącząca S. S.A. w W. z A. M. umowa o pracę, w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej za pracę, jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, a w szczególności z zasadą ekwiwalentności składek i świadczeń, a zatem w tym zakresie uznać ją należy za nieważną, stosownie do treści art. 58 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

W konsekwencji prawidłowo ZUS/I Oddział w W. przyjął jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odwołującej w okresie objętym zaskarżoną decyzją, obowiązujące w tym okresie, przeciętne wynagrodzenie pracowników za pracę.

Odmienne niż apelujący, Sąd II instancji w pełni podziela stanowisko, zgodnie z którym w sprawie o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynagrodzenie radcy prawnego winno być określone według wartości przedmiotu sporu (por. postanowienia S.N. z dnia 05 czerwca 2009 r., I UZP 1/09, OSNP 2011/5-6/86 i z dnia 12 stycznia 2012 r. I UZ 47/11, LEX nr 1215612).

Tym samym zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym w sprawie o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne podlega ustaleniu na podstawie § 6, a nie § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych

oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 2002 r.).

Po uzupełnieniu postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym okazało się, że odwołanie A. M. od zaskarżonej decyzji nie znajduje podstaw do uwzględnienia, a zatem to ubezpieczona jest stroną przegrywającą sprawę w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c., która jest zobowiązana do zwrotu organowi rentowemu na jego żądanie kosztów procesu, na które składa się wynagrodzenie jego pełnomocnika procesowego – radcy prawnego (art. 98 § 1 i 3, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c.).

W związku z powyższym, uznając apelację organu rentowego za zasadną, działając na mocy art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł, jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu – kosztach zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu sądowym: pierwszo-instancyjnym i drugo-instancyjnym w niniejszej sprawie, na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 5 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 2002 r., stosowanego na podstawie § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804), Sąd ten orzekł jak w pkt II sentencji wyroku.

SSA Daria Stanek SSA Lucyna Ramlo SSA Grażyna Czyżak